Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй орган

1940 оной АВГУСТ 4 Воскресенье № 179 (3179)

Сэн 10 мүнгэ.

Советскэ түмэрзамайхидай һайнүдэрөөр дашарамдуулан, социализмынороной түмэрзамай транспортын алдарта кривоносовтан папавинтан ба стахановецууд—машинистнуудта, бүхы эрэгтэй ба эмэгтэй хүдэлмэришэдтэ большевистскэ халуун баяр!

СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи зарлалгын долоодохи Сесси

Советскэ Союзай гадаадын политика

СССР-эй Верховно Соведэй 1940 оной августын 1-нэй заседани дээрэ Арадай Комиссарнарай Соведэй түрүүлэгшэ ба Гадаадын хэрэгүүдэй Арадай Комиссар нүхэр В. М. МОЛОТОВАЙ хэлэн доклад

Нүхэд депутадууд!

Зургаадахи сессиһээ хойшо үнгэрһэн дүрбэн һарын торшо соо шухала событинууд Европодо болоо. Германиин зүгһөө түрүүшээр Норвегидэ ба Данида, удаань Бельгидэ ба Голландида, эсэстэ Франциин территори дээрэ ябуулагдаһан военнэ ябуулгануудай результадта, Европодохи дайн ехэ далайса абаба. Июниин арбанай үдэр, Итали болбол Англи ба Францида дай соносхожо, Германида нэгэдээ. Тиигэжэ, Европейскэ дүрбэдэхи томохон гүрэн дайнда ороһон байна.

Энэ оной хабарһаа эхилээд, дайн сэрэг бүри түргэн темпээр дэлгэрээ. Норвеги, Дани, Бельги ба Голландида болоһон событинууд дээрэ тогтонгоогүйгөөр, Франциин түргөөр диилдэһэн ба капитулировалһан фактые тусхайлан тэмдэглэхэ шухала байна. Нэгэхэн һара, һара хахадай торшо соо германска арми болбол Франциин эсэргүүсэлгые бутасохихоһоо гадна, эблэрэлгын условиие баталхыень тэрээниие баалаа, энэ эблэрэлгын ёһоор, Франциин ехэнхи территоринь, Парижгаяа хамта, германска армида эзэлэгдэһэн территори байһаар. Гэбэшье, эблэрэлгэ баталһаншье һаа, Франци үшөө мир баталаадүй. Мирэй условинууд тухай оройдоо үшөө юуншье мэдэгдэнэгүй. Германи ба Италида эсэргүүсэһэн хоёр союзнигуудһаа гансал Англинь үлөө, тэрэ ха аа США-гэй туһаламжада түшэглэн, дай үргэлжэлүүлхэ гэжэ шиидэбэ.

Дайнда өөрынгөө нэмэгтэ һула байһаниие харуулһан Франциин диилдэлгын бүхы шалтагаанууд дээрэ тогтоһоноймшье хэрэг үгы. Хэрэгынь—гансал сэрэгэй муу бэлэдхэлдэ бэшэ гэжэ эли, гэбэшье, энэ шалтагаанууд бүгэдэндэ мэдээжэ. Европын хэрэгтэнь Советскэ Союзай үүргэ ба удельнэ хэмжээн тухай асуудалда французска ударидахы кругууд дан хүнгөөр хандадаг байгаа гэһэн оршомбайдал, эндэ бага бэшын үүргэ эзэлэнэ.

Һүүлэй һарануудай событинууд нилээд ехэ юумэ харуулаа.. Тэдэ событинууд хадаа Франциин ударидахы кругуудынь арадтай холбоогүй байгаа, гадна, алдарта революционно традицитай, сүлөөдэ дуратай арадай алдарые олоһон өөрынгөө арадта түшэглэхэһээ байтагай, харин тэрээнһээ айжа байгаа. Франциин һула байһаниие элирүүлһэн гол шалтагаануудайнь нэгэн энээндэ байна.

Мүнөө дайгаар хэгдэһэн шархые эдэгээлгын хүшэр зорилго, тэрэшэлэн һэргээн бодхоолгын зорилго Франциин арадай урда байна, энэнь хуушан методүүдээр бэелүүлэгдэжэ, магад, шадагдахагүй.

Германи болбол союзнигуудта эсэргүү дайнда ехэ амжалтануудые туйлаа гэбэшье, өөртөө зохистой условинууд соо дайе зогсоохо—гол зорилгоо туйлажа үшөө шадаадүй. Июлиин 19-нэй үдэр, германска рейхсканцлер болбол мир тухай ойлголсохо уряалтайгаар Англида дахин хандаһан байгаа, зүгөөр, английска правительство, хэнэйшье мэдэһээр, энэ дурадхалыень буруушаагаа. Английска правительство хадаа, энэ дурадхалыень Англиин капитулировалхые эрнэ гээшэ гэжэ ойлгоһон ба илаалта туйлатараа дай үргэлжэлхэбди гэһэн мэдүүлгээр харюусаһан байна. Английска правительство хадаа үнгэрхэдөө өөрынгөө үсэгэлдэрэй союзник—Францитай дипломатическа харилсаануудаа таһалһан байна. Энэ хадаа, английска правительство дэлхэйе дүүрэн байһан өөрынгөө колонинуудые алдахагүй хүсэлтэй байхаһаа гадна, Франциин илагдаһанай ба Германиин талада дайнда Италиин ороһоной һүүлээр, энэ тэмэсэлынь Англида нилээд хүшэр болоһон байбашье, дэлхэйн господствын түлөө саашадаа дайн сэрэг үргэлжэлүүлхээр бэлэн байһан тухайгаа мэдүүлбэ.

Европейскэ дайнай түрүүшын жэлэй эсэс ойротожо байна гэбэшье, энэ дайнай эсэс үшөө харагданагүй. Энэ үедэ, нэгэ талаһаа Германи ба Италиин. мүн нүгөө талаһаа, Америкын Холбоото Штадуудһаа туһалагдадаг, Англиин хоорондохи дайнай хурсадаха шэнэ этапын урда тээ байнабди гэжэ хэлэбэл бүри дүтэрхэй.

Эдэ бүхы заагдаһан событинууд Советскэ Союзай гадаадын политикые хубилгаагүй. Мир ба нейтралитедэй политикада үнэн байдаг Советскэ Союз болбол дайнда хабаадаанагүй. Нэгэ жэлэй саад тээ заһарһан, Германитай манай харилсаан хадаа советско-германска хэлсээгээр хараалагдаһан ёһоор бүрин хэбээрээ үргэлжэлһөөр байна. Манай правительствын нарин сахижа байгаа, энэ хэлсээн болбол баруун хилээ зүбшөөлаад хэһэн манай советскэ хэмжээябуулгануудые бэелүүлхэ үедэ советско-германска харилсаанда боложо магад байһан хабиралдаае зайсуулһан ба, тэрээнтэеэ хамта, зүүн талададаа һанаа амар байлгые Германида хангаһан байна. Европодохи событинуудай ямаса болбол дэбтололсохогүйн тухайда советско-германска хэлсээнэй хүсые һуладхахагүйһөө гадна, харин тэрээнэй байха ба саашадаа хүгжэхэ шухала байһаниие тэмдэглэбэ. Һүүлэй үедэ гадаадын, илангаяа, английска ба Англиин талабариһан пресси хадаа, Германиин хүсэтүгэс шадалай бүри ехэ бололгоорнь бидэниие айлгаха һаналтайгаар, Советскэ Союз ба Германиин хоорондо арсалдаан гаража болохо байна гэжэ спекулировалһан байна. Эдэ һэдэлгэнүүд болбол манайшье, мүн германскашье талаһаа хэдынтэ балшиисэ элирүүлэгдэһэн ба бутасохин хаягдаһан байна. Хүршэ ба эбтэ советско-германска харилсаануудай үндэһэ һуурида конъюнктурна характерай юрын бодомжонууд байдаг бэшэ, харин СССР-эй ба мүн Германиин гүрэнэй гол интересүүд байна гэжэ баталжа шалаха байнабди.

Италитай манай харилсаан һүүлэй үедэ һайжараа гэжэ мүн лэ тэмдэглэхэ шухала. Харилсан ойлголсолгые хангаха хүсэд аргабайдал манай оронуудай гадаадын политикада бии гэжэ, Италитай һаналнуудаа андалдалга харуулаа. Худалдаанай харилсаануудые һайжаруулха бодомжонууд мүн лэ хүсэд үндэһэтэй байна.

Советско английска харилсаанууд тушаа хэлэхэ болоо һаа, эндэ һүүлэй үедэ ямаршье биратай хубилалтанууд болоогүй. СССР-тэ эсэргүү бүхы харша актнуудые Англиин хэһэнэйнь һүүлээр, советско-английска харилсаануудай һайнаар хүгжэхые хүлеэхэнь бэрхэ байгаа, тэрээн тушаа Верховно Соведтэ хэдэн удаа хэлсэгдэһэн байха, теэд г. Криппсые СССР дэхи посолоор томилолго болбол, магад, Советскэ Союзтай харилсаагаа һайжаруулха гэһэн Англиин хүсэлые харуулна.

Һүүлэй үедэ амжалтатайгаар шиидхэгдэжэ, манай территориие нилээд үргэдхэһэн ба Советскэ Союзай хүсые арбидхаһан манай гадаадын политикын тэдэ асуудалнуудта орохые зүбшөөрыт. (Нэрьемэ аплодисментнүүд).

Бессарабиие ба Буковинын Хойто хубиие Советскэ Союзда нийлүүлгэ лэжа болооб гэжэ тодорхойгоор тогтоһоной хэрэг эндэ үгы байна. Тусхайта документнүүдынь июниин 28-най үдэр хүсэд толилогдоһон байгаа. Москвадахи, румынска посланник г-н Давидеску гэгшэдэ минии барюулһан мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдээ һэн:

1. Бессарабиие Советскэ Союзда бусааха.

2. Буковинын Хойто хубиие Советскэ Союзда үгэхэ.

Румыниин правительство болбол манай дурадхалые абаһан ба Советскэ Союз ба Румыниин хоорондо 22 жэл соо унжагайрһан конфликт мирнээр шиидхэгдэһэнь мэдээжэ. *(Аплодисментнүүд).* Бессарабиин ба Буковинын Хойто хубиин территори дээрэ ажаһууһан, гол түлэб, украинецүүд ба молдаванууд хадаа советскэ арадуудай ахадүүгэй бүлэдэ орохо ба шэнэ ажабайдалаар—румынска боярнуудай—помещигүүдэй ба капиталистнуудай засагһаа сүлөөрһэн арадай ажабайдалаар һүүхэ арга олоһон байнад. (Нэрьемэ аплодисментнүүд). Бессарабиин ба Буковинын Хойто хубиин хүнзон советскэ гражданинуудай зэргэдэ алитухай агууехэ баяртайгаар ороо гэжэ мүнөө мэдэнэбди.

Тиигэжэ, Советскэ Союзай территори болбол Бессарабиие нэгэдхэхэдээ, 3 миллион 200 мянган хүнзонтой 44,5 мянган квадратна километр площадёор; Хойто Буковиные нийлүүлхэдээ, 500 мянга гаран хүнзонтой 6 мянган квадратна километр площадёор ехэ болоо.

Энээнтэй хамта, Советскэ Союзай хилэнь Баруун тээшээ болгогдоһон ба Европодо, Волгын удаа, тэн хүсэтэй мүрэн ба хэдэн европейскэ оронуудай товар һэлгүүлгын шухала замуудай нэгэнь болого Дунай мүрэндэ хүрэбэ.

Бүхы советскэ арад болбол Бессараби тухай үнинэй хүлеэгдэһэн асуудалай амжалтатайгаар шиидхэгдэһэниие ехэ баяртайгаар ба ханалтатайгаар угтаа. Нүгөө талаһаа, Румынитай манай харилсаан мүнөө хүсэд нормальна руслодо орохо ёһотой.

Литва, Латви ба Эстонитой манай харилсаанууд тухай асуудалда ороһууб.

Балтиин далай шадарай оронуудтай Советскэ Союзай харилсалга тухай асуудал болбол, харилсан туһалалсаха тухайда Литва, Латви ба Эстонитой баталагдаһан пакт ёһото результадуудые үгөөгүй байһанһаань, шэнээр табигдаһан байгаа. Эдэ пактнуудые баталалга болбол Литва, Латви ба Эстониие Советскэ Союзтай дүтэлүүлээгүй. Ушарынь, эдэ оронуудай зонхилогшо группанууд хадаа, харилсан туһалалсаха тухай пактын баталагдаһанай һүүлээр хүлеэгдэжэ байгаа, Советскэ Союзтай дүтэлэлсэхэ замаар ябахагүйһөө гадна, СССР-эй ара нюрганда ба нюусаар хэгдэжэ байба, Советскэ Союзда харша ябуулгануудые түргэдхэхэ замаар ябаһан байна. Энээнэй тулада „Балтийска антанта" гэжэ нэрэлгэдэдэгэнь, тэдэнээр хэрэглэгдэһэн байна, СССР-тэ эсэргүү шэглүүлэгдэһэн энэ военнэ союзгай урдань гансал Латви ба Эстони холбоотой байһан һаань, үнгэрэгшэ жэлэй эсэсһээ эхилээд тэрэнэй составта Латви ба Эстониһоо гадна, мүн Литвые оруулһан военнэ союз болоһон байгаа.

Энээнһээ харахада, Литва, Латви ба Эстониин ударидахы буржуазна группанууд болбол Советскэ Союзтай баталһан харилсан туһалалсаха пактые бодото хэрэгтэнь үнэн сэхээр бэелүүлхэ шадалгүй байшоо, харин тэдэнээр Советскэ Союзда харша хэмжээябуулгануудые шангадхаһан байна. Эдэ оронуудай правительствонууд болбол СССР-тэй баталһан харилсан туһалалсаха пактаа бүдүүлигээр эбдэнэ гэжэ хэлэһэн фактнуудай тоо улам олошорһон байгаа. Илангаяа одооной уласхоорондын оршомбайдалай условинууд соо иимэ байдалые саашадаа тэсэхэ тон аргагүй болоһон байгаа. Эгээн иимэһээ, Литва, Латви ба Эстониин правительствануудай составые хубилгаха тухайда ба эдэ гүрэнүүдэй территори дээрэ Улаан Армиин частьнуудые нэмэжэ оруулха тухайда Советскэ правительствын эрилтэ табигдаа һэн. Манай правительствын эдэ алхамуудай результадууд таанарта эли.

Эстони, Латви ба Литвада байгуулагдаһан ба Советскэ Союзтай хани харилсаата правительствануудай шухала хэмжээнүүдынь юу байгааб гэхэдэ, парламентнуудтаа сүлөөтэ һунгалтануудые үнгэргэлгэ болобо. Июль һара соо Литовско сеймдэ, Латвийска сеймдэ ба Эстониин Гүрэнэй Думада демократическа һунгалтанууд үнгэргэгдэһэн байна. Литва, Латви ба Эстониин зонхилогшо кликэнүүд болбол өөрынгөө арадуудай дуразоригые хангадаггүй байгаа, тэдэнээр болбол гансал эксплоататорнуудай баахан группын түлөөлэгшэд байдаг байгаа гэжэ һунгалтанууд харуулаа. Бүгэдэниитын, сэхэ ба тэгшэ голосованиин үндэһэ һуури дээрэ голосуудаа нюусаар үгэлгөөр һунгагдаһан, Литвын ба Латвиин сеймнүүд ба Эстониин Гүрэнэй Дума болбол үндэһэн политическа асуудалнуудаар өөһэдынгөө нэгэн һаналай һанамжые хэлээ. Эстони, Латви ба Литвын арадууд болбол Советскэ байгуулалтые байгуулхын түлөө ба Советскэ Социалистическэ Республикануудай составта Литва, Латви ба Эстониин орохын түлөө нэгэмэл һаналаа хэлэһэн, өөһэдынгөө түлөөлэгшэдэй түлөө бүгэдөөрөө голосовалаа гэжэ бидэнэр ехэ ханалтатайгаар хэлэжэ шадаха байнабди. (Нэрьемэ аплодисментнүүд).

Тиигэжэ Литва, Латви, Эстони ба Советскэ Союзай хоорондын харилсаан шэнэ үндэһэ һуури дээрэ бэелүүлэгдэхэ ёһотой. Союзна Советскэ Социалистическэ Республиканууд болон, Советскэ Союзай составта Литва, Латви ба Эстониин орохо тухай асуудалые Верховно Совет хаража үзэхэ байна. Советскэ Союзай составта эдэ республикануудай оролого болбол ажахын түргэн дээшэлэлгые ба национальна культурын бүхы талаараа бадаралтые хангаха байна, Советскэ Союзда ороходонь, тэдэнэй хүсэн оло дахин арбидхагдаха, аюулгүй байдалынь бүхэжэхэ ба, тэрээнтэй хамта, агууехэ Советскэ Союзай хүсэшадалань үшөө бүри ургаха байха гэһэндэ ямаршье сэжэг үгы. (Удаан замхашагүй, нэрьемэ аплодисментнүүд).

СССР-эй составта Балтиин далай шадарай оронуудай ороходонь, Советскэ Союз болбол Литвын 2 миллион 880 мянган хүнзоноор, Латвиин 1 миллион 950 мянган хүнзоноор ба Эстониин 1 миллион 120 мянган хүнзоноор ехэ болохо гэһэн удхатай.

Тиимэ болоходоо, Бессарабиин, Хойто Буковинын хүнзонтой хамтадаа, Советскэ Союзай зоной тоо дээрэ байсаамжаар 10 миллион хүн нэмэбэ (Аплодисментнүүд). Хэрбээ Баруун Украинын ба Баруун Белоруссиин 13 миллион зониие нэмээ һаа, Советскэ Союзда һүүлшын жэл соо 23 миллионһоо үлүү зон нэмэһэн байна. (Аплодисментнүүд).

Эдэ бүхы зоной 19/20 хубинь урдань СССР-эй составта ородог байһан аад, манай сэрэгэй хүсэнэй һула байха сагта баруун тээхи империалистическэ державануудаар СССР-һээ хүсөөр таһалагдажа абтаһаниие тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Мүнөө эдэ зон Советскэ Союзтай нэгэдхэгдэбэ.

Хүнзониие бүридхэлгын харуулһанай ёһоор, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союз бо бол, 1939-1940 онуудта зоной тоогой ургалтые тоодо абангүйгөөр, мүнөө 193 миллион зоной нэрэһээ хүсэнтүгэс голосоор хэлэжэ шадаха болоо. (Үни удаан аплодисментнүүд).

Советскэ Союзай хилэнүүдынь хойноошодоо Балтиин далайн эрьенүүдтэ абаашагдаха болоһон тэрэ факт хадаа манай орондо нэн шухала удхашартай байна. Энээнтэй хамта, Балтиин далайда манай орон үбэлдөө хүрэдэггүй портнуудтай болохо байнамди, энэ манайда угаа шухала байна.

Советскэ Союзай гадаадын политикын амжалтануудай нилээд ехэ байһан ушарынь хадаа, эдэ бүгэдые бидэнэр мирнэ ёһоор туйлаабди. Балтиин далай шадарай оронууддахи ба мүн тэрэшэлэн Бессарабидахи асуудалнуудые мирнээр шиидхэлгэ эдэ оронуудай үргэн олон арад зоной активна хабаадалгатайгаар ба дэмжэлгэтэйгээр үнгэрһэн байна. (Аплодисментнүүд).

Тиихэтэй хамта, шэнэ тогтоһон Советскэ республикануудта политическэ ба экономическа шэнэдхэн байгуулгын хэрэгтэ практическа хэмжээнүүдые зүбөөр ба эмхитэйгээр ябуулхын тулада Советскэ Союзай правительстводо ехэхэн харюусалга даалгагдана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Верховно Соведэй үнгэрэгшэ сесси дээрэ, би болбол Финляндитай мирэй договор баталһан тухайгаа хэлээ һэм. Мүнөө юрэнхыдөө хангалтатайгаар дүүргэгдэжэ байгаа, тэрэ договор баталһан сагһаа хойшо дүрбэн һараһаа үлүү болоо. Энэ сагай торшо соо Финляндитай худалдаанай договор баталагдаа, тиихэдээ оронуудаймнай хоорондохи ажахын харилсаанууд саашадаа хүгжэхэ таатай зохид перспективэтэй байжа болохо гэжэ тоолономди. Финляндиин правительство хадаа, мүн тэрэшэлэн Аландска аралнууд дээрэ сэрэгэй хүсэ байлгалгые болюулха тухайда ба эдэ аралнууд дээрэ советскэ консульствонуудые бии болгохо тухайда манай дурадхалые зүбшөөрэн абаһан байна. Советско-финляндска харилсаануудые хоёр гүрэндөө һайн пэгэлэлтэйгээр саашадаа хүгжөөхэ тухай хэлэхэ болоо һаа, энэ хадаа эгээн түрүүндэ Финляндиһаа өөрэһөөнь дулдыдаха болоно. СССР-эй эбтэ һайн хүршэнь байхаар харилсаагаа бүхэжүүлхэ гэжэ ороло оһон Финляндиин олониитэдэ эсэргүүсэһэн өөһэдынгөө хэһээлтын аашануудые Финляндиин зонхилогшо кругуудай зарим элементнүүдэйнь зогсоогоогүй һаань, СССР ба Финляндиин хоорондохи харилсаан хохидохо болохо. (Энеэдэн Аплодисментнүүд).

Скандинавска оронуудтай—Норвегитэй ба Швецитэй манай харилсаан хадаа, тэндэ тохёолдоһон байдалһаа дулдыдангүй байжа болохо аргагүй. Норвеги тухайда хэлэхэ болоо һаа, тэрэнэй онсо өөрэ байдалтай байһан ушарһаань, мүнөө тодорхой юушье хэлэжэ үшөө болохогүй байна. Швеци тухайда хэлэхэ болоо һаа, манай оронууд хоюулаа харилсаагаа нилээд хүгжөөхэнь илангаяа шухала байна гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Мүнөө үедэ Швецитэй ябуулагдажа байгаа ажахын хэлсээнүүд хадаа, хоёр орондоо бага бэшэ туһатайгаар тааралсалгада хүргэхэ ёһотой аабза гэжэ найданам.

Балканска оронууд тухай хэлэхэ болобол, эгээн түрүүн, Югославитай дипломатическа харилсаа байгуулһан фактые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Хэрбээ манай гэмээр бэшэ аад, Советскэ Союз ба Югославиин хоорондо дипломатическа харилсаанууд мүнөө хүртээ үгы байһыень, эдэ харилсаануудые байгуулхые Югославиин правительствын дурадха дурадхаһадань Советскэ Союз тэрээниинь дуратайгаар хүлеэжэ абаа. Югославитай манай экономическа харилсааншье шатадамжан хүгжэхэ бээз гэжэ найдахада болоно.

Болгаритай манай харилсаан нормальна гэжэ тоолоходо болоно. Өөһэдынгөө харилсаае саашадаа хүгжөөхэдэ һаад боломоор тиимэ зүрилсөөнүүд Советскэ Союзай ба Болгариин хоорондо байхагүй гэжэ нэмэхэдэ болоно.

Турцитай харилсаандамнай ямар-нэгэн шухала хубилалта болоогүй. Һаяхан тунхаглагдаһан, германска „Сагаан Книгын" документнүүд хадаа Турцидахи ябуулгануудай зарим талыень харуулба. Тэрэнэй һүүлээр Турцидахи Французска посол Массильын үгэһэн тайлбаринуудань эдэ документнүүдэй характерта ямаршье хубилалта хээгүй байна.

Энээнтэй дашарамдуулан, үшөө апрель һарын эхиндэ, Советскэ правительство болбол доро заагдаһан факт хадаа болошогүй байһые Турцида мэдүүлһэн байгаа. Энэнь юун байгааб гэхэдэ, апрель һарын эхиндэ Турциин территори тээһээ гараад, манай нефть буйлуулдаг олон заводуудай байһан Батуми город шадар нэгэ харяин гүрэнэй самолет ниидэһэн байна. Турци хадаа юрэдөө ямаршье самолет Турциин территори тээһээ ниидэжэ ошоогүй һэн гэжэ түрүүшээр балаалха һанаатай байһан юм, тиигээд һүүлээрнь, тиимэ ниидэлгэнүүдэй ябадалые хорихо тушаа энээнһээ хойшо хэмжээ абахабди гэжэ найдуулаа бэлэй (зал соо хүхюун энеэдэн болоно). Германида тунхаглагдаһан,

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи зарлалгын долоодохи Сесси

Советскэ Союзай гадаадын политика

СССР-эй Верховно Соведэй 1940 оной августын 1-нэй заседани дээрэ СНК-гэй түрүүлэгшэ ба Гадаада хэрэгүүдэй Нарком нүхэр В. М. Молотовай хэһэн доклад

(Нэгэдэхи нюурай үргэлжэлэл).

документнүүдэй һүүлдэ, энэ юун самолет байһаниинь эли болоо һэн. Энээн дээрэһээ Турецкэ правительствэдэ манай зүгһөө хэгдэһэн буруушаал дүүрэн үндэһэ баримтатай байһаниинь эли болоно.

Иран тухайда хэлэбэл, шэнэ ба шухала юумэ болоһон тухай тэмдэглэхын аргагүй. Зүгөөр, Иран тухай дурадхадаа нэгэ тон болошогүй фактын хажуугаарань гаража болохогүй. Батумиин райондо болоошодол адли аад, нэгэ баахан хойд тээнь, март һарын эсэстэ Иранай зүгһөө ниидэжэ ерэһэн хариин гүрэнэй хоёр самолет Баку шадар харагдаа һэн. Иранска правительство энэ фактые арсаха гэжэ бодоһон байгаа. Теэд, энэ ушарташье, германска „Сагаан Книгэдэ“ дурсэгдэһан документнүүд тус хэрэгые хүсэд элирхэйлнэ.

Хариин гүрэнүүдһээ тагнуулай самоледуудые эльгээхэ ябадалые дахин дабтаха болоо һаань, бидэнэр хүршэнэртэйгээ харилсаагаа таһархаһаа бэшэ ондоо юун болохо бэлэй. Дурсагдаһан самоледууд Баку ба Батумида уряалгүй визидтэйгээр ерэһэниие, эдэ урда зүгэй советскэ хилэнүүд дээрэ һэрэмжээ саашадаа дээшэлүүлхэ хэрэгтэй байна гэжэ ойлгоо һэмди. (Аплодисментнүүд).

Японии тухайда хэлэхэдэ, һүүлэй үедэ манай харилсаанууд нэгэ бага нормальна боложо эхилээ гэжэ хэлэхэдэ болоно. Жэшээнь, Халхын-Гол мүрэн шадар нёдондо дайнай болоһон райондо хилэнүүдые тодорхойлхо тухай хэлсээн июниин 9-эй үдэр туйлагдаа. Энэ асуудалые шиидхэлгэ үни удаан саг соо баригдажа байһан ушарһаань, СССР ба Японии хоорондохи, мүн тэрэшэлэн Монгол Арадай Республикын ба Манчжоу-Гогой хоорондохи харилсаавай ябадалые таарамжатай болголгодо һая болотор һаад ушаруулжа байһан хадань, дурсагдаһан фактын удхашанарынь бүри ехэ болоно. Тэрэ газар дээрэнь хилэ байгуулхын тулада, Монгол Арадай Республикын ба Манчжоу-Го хоёрой холимол комисси ойрын үдэрнүүдтэ хүдэлмэридөө орохонь. Советскэ Союзтай харилсаагаа һайжаруулха тухайда Японии зүгһөө хүсэлтэй байһанайнь зарим шэнжэнүүд юрэ бии гэжэ мэдэрхээр болоно. Эвэ зам дээрэ удхашанараа гээһэн зарим һаалтануудые зайсуулха шухала хэрэгтэй байһые хоёр талаһаан ойлгожо шадаха байбал, өөһэдынгөө талануудай интересүүдые хоёр тээһээн тоолсохо болоо һаа, советско - японско харилсаае һайжаруулга бэелүүлэгдэмээр гэжэ мэдэхэдэ болоно. „Шэнэ политическэ структура“ байгуулха тухайда японско шэнэ правительствын программа соонь элибэшэ зүйлнүүд үшөө нилээд олон бии гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй болоно. Японско газетэнүүдэй шууяа дурдадаг, тэрэ Урда зүг тээшэ экспанси болбол илангаяа Европодо болоходо байгаа хубилалтануудые Японии ударидахы кругуудые һонир уулдаг районуудташье өөрынгөө харагдалые олонгүй байха аргагүй ушарһаань, Японии эдэ кругуудай анхаралые улам ехээр хандуулна. Гэбэшье, эдэ кругуудай бодото политическэ хүсэлэниинь ехэнхидээ үшөө ойлгогдоногүй, тэрэнь советско-японско харилсаандашье хабаадаха болоно.

Америкын Холбоото Штадуудтай манайхин ямар харилсаатай байһан тухайда һайнаар хэлэхэ юумэ юушье үгы, тиимэ ушарһаа би тэрээн дээрэ тогтожо хэлэхэгүйб (энеэдэн). Балтиин далай шадар манай советскэ гадаадын политикын амжалтанууд Холбоото Штадуудта зарим нэгэ уладта таарапагүй гэжэ бидэндэ мэдэгдээ. Теэд, сэхынь хэлэхэдэ, эдэ дурагүй господануудай туһаламжа үгыгөөр, бидэнэр өөһэдынгөө зорилгонуудые бэелүүлжэ шададаг байһан туладаа (энеэдэн, аплодисментнүүд), энэ байдалыень бидэнэр һонирхоногүйбди. (Энеэдэн, аплодисментнүүд).

Зүгөөр, Холбоото Штадуудта засагынь, һаякан манай гүрэнэй банкаар Литвын, Латвиин ба Эстониин банкнуудһаа худалдажа абтаһан алтые хуули бусаар барижа байһан байдалынь манай зүгһөө эгээн энергичнэ буруушаалга хэхые эриэ. Энэ ушарта, тэдэнэр өөһэдынгөө эдэ хуули бусаашаа ябуулгынгаа түлөө харюусаха байһыень Холбоото Штадуудай правительствэдэ ба мүн тэрэ зам дээрэ гараһан Англиин правительствэдэ һануулхал байнабди.

Өөрынгөө байлгын түлөө тэмэсэл ябуулжа байгаа агууехэ национальна Китадтай манайхин ямар харилсаатай байһан тухайдаа хэлэхэ болоо һаа, тэрэ хадаа бэе бэедээ добтололсохогүйн тушаа советско-китайска пактһаа үндэһэлһэн, һайн хүршэ ба эбтэ характертайгаар үргэлжэ байһан зандаа.

Манайхи зарим гүрэнүүдтэй ямар харилсаатай байһанда хабаадаха ажаглалтануудые энээгээр дүүргэхые зүбшөөрыт.

Уласхоорондын событинуудай хүгжэлтын юрэнхы перспективэ тухайда нэгэ хэдэн үгэ хэлэхэмни.

Германска буу зэбсэгэй ехэхэн амжалтануудай результатдта, Европодо болоһон хубилалтанууд болбол дайниие һаяар усадхаха шэнгеэр ойлгожо ябашье болохогүй. События хадаа юундэ хүргөөб гэхэдэ, нэгэ талань, илангаяа Германинь, өөрынгөө военнэ амжалтануудай результатдта нилээд ехэ хүсэ олоод, нүгөөдэнь бүтэн байхаа болёод байна, тиихэ зуураа, хэрбээ дайниие үргэлжэлүүлгээр Англида шэнэ шэнэ ехэнүүд бэрхэшээлнүүд тохёолдоод байхадань, дайнһаа гараһан Франци тадаа диилдэһэнэйгээ һүүлдэ хэсүү кризистэ ядаржа байна.

Дайлалдагшадай нэгэ талынь хүсэн нэмээд, нүгөө дэйлалдагша талынь хүсэн һуларһан ябадал болбол гансахан Европодо бэшэ, мүн тэрэшэлэн дэлхэйн бусад хубинуудташье серьезно харагдалаа олоно. Дайнда диилдэгшэдэй тоодо Францһаа гадна, ехэхэн колониальна эзэмдэлгэнүүдтэй Бельги ба Голланди оролсоно, тэдэнэр эдэ эзэмдэлгэнүүдээ урдынгаа хүсөөр хамгаалжа мүнөө шадахагүй. Энээнэй результатдта, колонинуудые хубаалга тухай асуудал улам бүри хурсаар табигдана. Империалистическэ аппетитүүд гансахан алад холын Японидо бэшэ, мүн тэрэшэлэн Америкын Холбоото Штадуудташье ургажа байна, тэндэ өөһэдынгөө империалистическэ плануудые бүхы «баруун полушариин» интерес тухайда рекламна „анхаралаар“ далдалха һанаатан үсөөн бэшэ бии, эдэ господанууд хадаа баруун полушариие Американска материгтэ дүтэ байһан аралнууд дээрэхи бусад оронуудай олон тоото республикануудтайнь ба колониальна эзэмдэлгэтэйнь бүхыдэнь өөрынгөө үмсэ болгохоор бэлэн байнад. Эдэ бүгэдэ хадаа, дайниие саашадаа үргэдхэжэ ба үргэлжэлүүлжэ, тэрэниие бүхэдэлхэйн империалистическэ дайн болгохын аюул ушруулна.

Иимэ условинуудай байхадань, Советскэ Союз болбол өөрынгөө газаа талаһаа аюул үгы байха хэрэгтэ өөрынгөө дотоодын ба гадаадын бүхы позицинуудые бүхэжүүлгэдэ һэрэмжээ шангадхаха ёһотой. Бидэнэр хадаа, оронойгоо оборонно ба ажахын хүсые саашадаа улам ехэ хүсэтэйгөөр дэбжүүлгые хангаха, бүхы ажалшадай дунда дисциплинэ серьезноор бүхэжүүлгые хангаха, манай орондо ажалай бүтээсые дээшэлүүлмээр шангаар хүдэлмэрилхэ уялгатайһаа үндэһэлэн, 7 часайхиһаа 8 часай хүдэлмэриин үдэртэ оролго ба бусад хэмжээ ябуулганuудые хэһэн байнабди.

Бидэнэр бага бэшэ шэнэ шэнэ амжалтатай байнабди. Теэд, туйлагдаһан амжалтануудаараа һанаагаа амарха гэнэгүйбди. Советскэ Союзай, бидэндэ шухала саашанхи амжалтануудые хангахын тулада бидэнэр «манай гадаадын дайсадай ямаршье фокусуудай ба ямаршье „гэнтын ушаралай“ бидэндэ гэнэтэ ушархагүйнь тулада, манай бүхы советскэ арадые военнэ добтолгын аюулай урда мобилизационно бэлэн байлгаха хэрэгтэй» гэһэн—нүхэр Сталинай үгые хододоо һанажа ябаха ёһотойбди. (Үни удаан аплодисментнүүд). Хэрээ бидэнэр бүгэдөөрөө энэ манай арюун уялга тухай һанаад байгаа һаа, ямаршье событинууд болоходонь бидэндэ гэнэтын ушар тохёолдохогүй ба Советскэ Союзай шэнэ шэнэ ба бүри ехэхэн гайхамшагта амжалтануудые туйлахабди. (Нэрьемэ овацинууд үни удаан замхаагүй. Бүгэдөөрөө бодно).

Б.-М. искусствын декадада бэлэдхэл

Декадын ураныайханай хүтэлбэрилэгшэ Иосиф Михайлович Тумановтай хөөрэлдэхэдэ, творческо цехнүүд хадаа зүжэгүүдые ба түгэсхэлэй концертые болзор соонь табилгые һаатуулхагүй гэжэ элирбэ. Мүнөө бүхы зүжэгүүд дээрэ шангаар хүдэлмэрилжэ байна ба театрын шэнэ сценын бэлэн боломсоор, тэндэ түгэсхэлэйнь репетици эхилхэ байна.

„БАЯР“

(Постановщигынь БМАССР-эй арадай артист Г. Цыдэнжапов, режиссер Чуков).

Зүжэгэй харань бэлэн болоо. Хореографи дээрэ һайнаар хүдэлмэрилнэд, композитор Берлинскиин картинануудта гүйсэдхэгдэхэ увертюрэ ба түгэсхэлэй маршые дүүргэжэ байна. Августын 5-да бүгэдэ бэлэн болохо. Августын 20-до зүжэг үгтэхэ байна.

„ЭНХЭ-БУЛАД БААТАР“

(Постановщигынь БМАССР-эй арадай артист Г. Цыденжапов, режиссеронь РСФСР-эй габьяата артист Н. Л. Мельтцер)

Нэгэдэхи ба хоёрдохи актнуудай, гурбадахи актын хоёрдохи картинын ба дүрбэдэхи актынь нэгэдэхи картинын харань дүүрээ. Оркестртэй ба солистнуудтай дирижер Борчхадзе репетици хэнэ.

„ЭРЖЕН“

(Постановщигынь БМАССР-эй габьяата артист Н.Г. Балдано, режиссеронь М. И. Степанова).

Түрүүшын гурбан картинануудай эхин найруулга дүүрээ. Композитор Морошкин вокальна частиие бүгэдынь дүүргэһэн ба мүнөө картинануудта гүйсэдхэхэ увертюрэ бэшэжэ байна. Энэнэй главна рольдо наадагшад концертмейстернүүдээр хүдэлмэрилнэ. Актнуудыень сээжэлдэлгэ амжалтатайгаар ябана. Спектакль болзор соогоо, сентябриин нэгэндэ бэлэн болохо байна.

ТҮГЭСХЭЛЭЙ КОНЦЕРТ

Бүхы бэлэдхэлэйнь хүдэлмэри дүүрээ. И. Рыгэй хүтэлбэрилдэг, Арадай Инструментнүүдэй Оркестр мүнөө нотогүйгөөр наадажа байна. Номернуудай ехэнхинь бэлэн болоо. Москваһаа нотонь ерээдүй аад, кантатые сээжэлдэлгэ һаатана. С. Метелицын зохёоһон кантата Москвагай композитор Шахтераар бэшэгдэбэ.

„БАЯР“, „ЭНХЭ-БУЛАД БААТАР“, ЭРЖЕНЭЙ БА ТҮГЭСХЭЛЭЙ КОНЦЕРТЫН БАЛЕТ

(Постановщигынь—орденто И. А. Моисеев, балетмейстернүүдынь—Арсеньев, Петров, Ангаров, Глязер ба Гергесова).

Агнуушадай танец ба „Баяр“ гэжэ музыкальна пьесын, басагадай танецын постановко дүүрээ. „Энхэ-булад баатар“ оперын—сэрэгүүдэй танец сээжэлдэлгэ һайнаар ябана, „Ёохор“ танец дүүрээ, „Энхэ-булад баатар“ оперодо наадагдаха, сэрэгэй пляска дүүрэжэ байна. Гергесовагай гүйсэдхэхэ „эрхэгүй эхэнэрэй танец“ табигдаха байна. „Цам“ гэжэ постановко эхилээ. Энэнэй хүдэлмэридэ бутафорно цех (даагшань Яковлев) һаад хэнэ. Балетнэ цех ехэ һайнаар хүдэлмэрилнэ гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Баледэй артистнууд өөһэдынгөө хүдэлмэридэ тон һайнаар ба дуратайгаар хандана.

ХОР

(Декадын главна хормейстер Крынкин, хормейстер Мидный)

Хоорой (олоороо дуулалгын) хүдэлмэридэ хормейстер Василии Данилович Мидный гэгшэ угаа ехэ хүдэлмэри хээ Хоор хадаа режиссернуудай ба постановщигуудай хүдэлмэриие һаатуулнагүй. Нүхэд Мидный ба Крынкин гэгшэд театрын ансамбльтай халуун барисаа хэжэ, нилээд амжалтануудые туйлаа.

Москва—Хабаровск—Москва маршрүүдаар автомобиляар гүйлгэ

Москва — Хабаровск— Москва маршруудаар гүйлгэ хэһэн газогенераторна автомобиль энэ оной августын 1-дэ Улан-Удэ городто ерэбэ. Энэ гүйлгын зорилгонь хадаа газагенераторна автомобилиин конструкциин бэхи бүхыень шалган үзэлгэ болоно. Тус автомобилиин электрооборудованинь Москвагай электрозаводоор хэгдэһэн юм. Моторынь бензингүйгөөр, гансал газаар табигдадаг.

Гүйлгые хэгшэд болбол Наркомлесэй Механизациин институдай научна сотрудникууд ба тэдэнэй командорынь—нүхэр Михайловский. Москва ба Улан-Удэ хоёрой хоорондо 25 үдэрэй торшо соо гүйхэ зуураа 6200 километр ябажа, 16 кубометр түлеэ хэрэглэбэ.

Автомобиляар гүйлгэдэ хабаадалсагшад болбол мехлеспунктнуудай хүдэлмэришэдэй дунда лекци ба хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Автомобилайнь частьнууд нагаашьегүй, гүйлгэдэ хабаадалсагшадынь дорюун хүюхүнүүд.

И. Храпунов.

Бэшэг зөөгшэ Батуева мууса хүдэлмэрилнэ

Зэдэ. Доодо-бургалтайн сомоной, «Заветы Ильича» колхозой бэшэг зөөгшэ нүхэр Юмжир Батуева тон хайша хэрэгээр хүдэлмэрилнэ. Колхозникуудай захиһан газетэ, журналнуудые хэдэн хоногоор дараад байдаг. Саг соонь асардаггүй.

Зарим хүнүүдтэ бэшэгүүдынь задархай ерэдэг. Энээн тушаа сомоной почтын таһаг анхаралаа табинагүй.

Бэшэг зөөгшэ Батуевагай муугаар хүдэлмэрилдэгыень хэды мэдэжэ байһан болобошье, колхозой правлени ба почтын таһаг ямаршье хэмжээ абаннгүй.

Б. Р. Т.

Ородой байгаалиие дуулагша

(И. И. Левитанай нүгшэһөөр 40 жэл болоһондо).

Тэнгэри бүрхэг. Талын надхама ногооной дундуур элиһэтэй харгы харагдана; тэрээнэй хоёр хажуугаар уйтан зүлгэнүүд байна. Тэрэ харгы хатогорто ороходоо—харагдахаа болиһоор, дободо гарахадаа—зурын харагдаһаар нюдэнэй хараанһаа далда ороно. Тала губидашье хүнзон үгы, харгыгааршье хүн харагданагүй, зайжа ябаһан нэгэ хүн харгын хажуугай хэрээһэнэй тэндэ тогтобо...

Ородой бэлигтэ художнигуудай нэгэн Исаак Ильич Левитан болбол алдарта Владимирска харгые зураг дээрэ иигэжэ харуулаа һэн.

Левитанай „Владимиркые“ харахада, манай ороной хуушан байдалай зутар хуудаһанууд нээгдэнэ, зоболонто удаан зам харагдана; сүлөөгэй түлөө зоримгойгоор тэмэсэгшэд, ородой эрхим хүнүүд энэ харгыгаар кандалануудаа ханхинуулһаар каторгада ошодог байһан юм. Энэ картина хадаа самодержавна Россиин харабарга байдалда эсэргүү художнигой буруушаалынь байгаа.

... Левитан 1861 ондо түрөөд, 1900 оной августын 4-дэ нүгшэһэн юм. Тэрээнэй творчествонь Россида капитализмын түргэн хүгжэжэ байхада ба революционно хүдэлөөнэй ургажа ба энээнтэй хамта реакциин түргэдэжэ байгаа үедэ үнгэрһэн байна.

Росси хадаа эрхэгүйдэлгын дарлалта доро тулижа байгаа. Энэ дарлалтые Левитан бүри ехээр мэдэдэг һэн. Вержболово станцида ойрохон, Кибарт нютагта түрэһэн, үгытэй еврейн хүбүүн, Левитан болбол арадай үзэһэн, бүхы баһамжалалгые, эрхэгүйдэлгын бүхы хүшэр хүндые хоёр дабхараар үзэһэн байна. Левитанай үшөө хүүгэн байхада, тэрэнэй бүлэнэр Москва ерээ һэн. Эндэ эхэнь, уданшьегүй—эсэгэнь үхөө һэн. 1873 ондо, арбан хоёртой хүбүүхэн ябахадаа, Москвада зураг зуралгын училищэдэ Левитан ороһон байна.

Левитанай һурагша байха үеынь ажабайдал тухай үсөөн бэшэ дурасхаалнууд бии. Художник М. В. Нестеров хөөрэнэ: „Тиихэдэ Левитан ехэ ядардаг һэн. Һургуулида тэрээн тушаа, нэгэ талаһаань тэрээнэй бэлиг тухай, нүгөө талаһаань—тэрээнэй ехэ хашалан тухай хөөрэлдөөн болодог байгаа. Левитан заримдаа унтаха газаршьегүй юм гэлсэдэг бэлэй. Үдэшын классуудай һүүлээр үгы болошоно, Юсуповай ехэ гэгшын хуушан гэрэй дээдэ этажда, харагдангүй хоргодоно гэжэ хэлсэгшэ бэлэй ...

Эндэ Левитан болбол, „Сэбэрбэшэ хүсэн“ гэжэ нэрэлэгдэдэг, солдат Землянкинай һүүлэй зуналгые хүлеэжэ байгаад, үглөөгүүр һуралсалай эхилхые хүлеэн, үблэй урта үдэшэ ба урта һүниие дулаан газарта үнгэргэдэг һэн...“

Училищээ дүүргэһээр хэдэн жэлэй үнгэрөөд ба тэрээнэй „Намарай үдэр“ гэжэ картинын Третьяковско галлерейн зал соо үлгэгдөөд байхадань, өөрынгөө түрэлхидэй нэгэндэ Левитан бэшэһэн юм: „Мүнгэ үнинэй эльгээгээгүйдэм хүлисэ, — шалтагааниинь, мүнгэгүй байгааб, мүнгэгүйдэһэнһөө эндэ һаяхан нэгэ зулаар гурбан үдэр обедлоогүйб“. Хашалан зоболон үзэхын хажуугаар, Левитан болбол еврей байһан туладаа эрхэ сүлөөгүй, баһамжалагдадаг, доромжологдодог байгаа. Левитан хадаа хаанта правительствын хатуу зэрлиг аашые ба национальна дарлалтые хоёр удаа бүри ехээр үзэһэн байна: түрүүн — 18-наһатай байхадаа, еврейнүүдые хашалгын үедэ, Москвада байхаа хоригдоо һэн; удаань — 1892 ондо, ородой суута зураашан болоод байхадань, баһал иимэ ушар тохёолдоһон байна. Гансал өөрынгөө танилнууд ба тэрэнэй бэлигые хүндэлэгшэдэй зүгһөө зууршалга ябуулгануудые удаан хэһэнэйнь ашаар, Левитан Москвадаа бусаһан юм.

Левитанай богонихон наһан соо һайншье сагууд байдаг байгаа. Энэ хадаа, түбхын түрүүндэ, Чеховтэй холбоотой. Левитан Чеховэй бүлэнэртэй бааханһаа хойшо танилсаһан ба энэ барисаань бүхы наһан соонь үргэлжэлһэн байна.

Чеховэй ба Левитанай зохёолой мотивуудтань адали зүйлнүүд олон бии, ушарынь, тэдэнэр 80-90 онуудай „барга үдэрнүүдэй“ художнигууд байгаа. Тэдэнэй зохёолнуудынь зондо гүнзэгы инаглалаар, тэдэниие тойрон байгаа бодото байдалые үбшэнтэйгөөр мэдэлгээр, сүлөөгэ, баяскаланта ба һайхан ажабайдал тухай һаналаар дүүрэнхэй. Чеховтэл адляар, Левитан болбол самодержавиин дарлалтые, буржуазна ажабайдалай бузагай бүлайе, мохоо молхиие ба хизаарлагдангиие гүнзэгыгөөр мэдэрдэг байгаа. Теэд, ородой интеллигенциин ехэнхи хубидал адляар, Левитан болбол революционно хүдэлөөе толгойлогшо пролетариадай үүргые мэдэхэдэ хүрэтэрөө дээшээ гараагүй юм.

80—90 онуудай үеын ородой бодото байдалынь Левитанай ажалдань өөрынгөө тамгые табиһан байна. Гэбэшье, Левитан пессимист бэшэ һэн. Энээн тухай тэрээнэй ажал хэлэнэ, өөрөөшье нэгэ бэшэг соогоо иигэжэ бэшэһэн юм: „Би бүхэли үдэрөөрөө модон соо хэбтээд, Шопенгауэрые уншанаб. Таанар гайханат. Энээнһээ хойшо минии пейзажнууд пессимизмээр дүүрэхэ гэжэ һанана гүт? Бү айгты, би байгаалида ехэ дуралнаб“.

Удхын гүнзэгы ба баялигта, мэдэрэлгынгээ ониһон орёодо, тусхай бүрин хүсэд байһанда ба мэдэрэлэй хүсэндэ — Левитанай пейзажнуудай гайхамшаг онсо өөрынь ба үндэр шанарынь байна. Левитан, өөрынгөө түрэл эхэ ороной байгаалиие гүнзэгыгөөр мэдэдэг ба ойлгодог, ёһото арадай, ородой национальна художник, художник-реалист байһан туладаа, „Владимиркые“ тиимэ гүнзэгы гоёор бэшээһэн, арадай үлигэр түүхээр алдаршаһан „Омутые“ тиимэ поэтическээр һэргээжэ шадаа һэн, Волгын гоё һайханиие тиимэ зүбөөр ба гайхамшагаар харуулаа.

Ородой саһата үблэй һүүлээр хабарай хурса наранда гэдэһэн байгаали, хабарай урин зөөлэн амисхаал, ородой богонихон зун, һэрюун сэлгеэн сентябрьска үдэрнүүд, оройн хүйтэн намар, хурса улаан наразр туяарһан гоё һайхан үдэр, тунгалаг һайхан һүни — эдэ бүхэниие өөрынгөө полотно дээрэ Левитан харуулдаг байгаа.

Левитан болбол ородой байгаалиин тон гайхамшаг дууша байгаа. Тэрэнэй творчествонь байгаалиин һайханиие хурсаар хараха ба мэдэрхэ, эхэ ороноо гүнзэгыгөөр дуралха ябадалдамнай бидэндэ туһална.

С. Дружинин.

И. И. Левитан

Харюусалгата редактор **Р. БИМБАЕВ.**

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Каландарешвили, 19. Телефоны: отв. редактора — 3-23; секретариата — 3.44; отделов партийной жизни, агитации и пропаганды—7-55 (2 зв.); сельхоз. отдела — 7-55; отделов кадров и писем — 5-07.

Типография НКМО. Уполномоченный Бурглавлита № 3177